

STRUKTURA, OBILJEŽJA I STAVOVI POSJETITELJA ŠODERICE 2015. GODINE

THE STRUCTURE, PROPERTIES AND OPINIONS OF VISITORS TO ŠODERICA IN 2015

Petar FIJAČKO

Špoljarska 30, Koprivnica 48000

petar.fijacko7@gmail.com

Primljeno / Received: 26. 4. 2016.

Prihvaćeno / Accepted: 7. 6. 2016.

Prethodno priopćenje

Preliminary communication

UDK / UDC 316.728(497.5-285Šoderica)“2015”(049.5)
379.83(497.5-285Šoderica)“2015”

SAŽETAK

Šoderica, jezersko rekreacijsko odredište u okolici Koprivnice, te struktura, obilježja i stavovi njezinih posjetitelja, glavni su predmet istraživanja ovog rada. S ciljem davanja doprinosa što kvalitetnijem usmjeravanju budućeg razvoja Šoderice, provedeno je istraživanje kako bi se utvrdila socio-demografska struktura posjetitelja Šoderice, njihovi motivi dolaska te vrste aktivnosti kojima se bave, prostorno-vremenska obilježja njihovih rekreacijskih kretanja, kao i stavovi posjetitelja o rekreacijskoj atrakcijskoj osnovi i ponudi Šoderice, njezinoj rekreacijskoj funkciji te potencijalu. Istraživanje je provedeno metodom neposrednog anketiranja na prigodnom uzorku od 100 ispitanika kojim su obuhvaćene osobe koje nemaju prijavljeno stalno mjesto prebivališta na Šoderici. Većinu ispitanika čini stanovništvo zrele dobi, srednje stručne spreme, iz gradskih naselja kao mjesta prebivališta. Ispitanici najčešće posjećuju Šodericu nekoliko puta godišnje ili često tijekom ljetnih mjeseci, podjednako radnim danom i vikendom, a najčešće se na njoj zadržavaju nekoliko sati ili cijeli dan. Kupanje i odmor su glavni motivi dolaska, a aktivnosti sportsko-rekreacijskog karaktera glavne aktivnosti kojima se bave. Ispitanici su najzadovoljniji prirodnim ambijentom u cjelini, kao i njegovim sastavnicama, dok su izrazili nezadovoljstvo ugostiteljskom te sportsko-rekreacijskom ponudom Šoderice. Najvećom prednošću Šoderice smatraju pogodnosti jezerske vode. Najveći nedostatak Šoderice ispitanici vide u komunalnoj neuređenosti, odnosno zapuštenosti prostora tijekom duljeg razdoblja. Šoderica ima velik potencijal, a njezin budući razvoj mora se temeljiti na multidisciplinarnom upravljačkom pristupu koji će integrirati sve važne aspekte i funkcije rekreacijske djelatnosti, koristeći pritom prednosti Šoderice te ublažujući njezine nedostatke.

Ključne riječi: anketno istraživanje, stavovi posjetitelja, rekreacija, Šoderica

Key words: survey, visitors' attitudes, recreation, Šoderica

UVOD

Šoderica, jezersko odredište u okolici Koprivnice, glavno je rekreacijsko područje ovog dijela Podravine. Voda, odnosno jezero čini temeljni prirodni fenomen i resurs Šoderice, osigurava joj niz funkcija i bez nje, zapravo, ne bi bilo moguće govoriti o bilo kakvoj rekreacijskoj djelatnosti. Rekreacija se na Šoderici javlja usporedno s uređenjem jezera i već između dva svjetska rata postaje omiljeno podravsko izletišta. Šezdesetih godina 20. stoljeća polako dobiva značajke rekreacijski valoriziranog područja, a 1970-te i 1980-te razdoblje je najdinamičnijeg razvoja rekreacije na Šoderici, kada je njezina ponuda i posjećenost najveća. Od kasnih 1990-ih Šoderica je, zbog raznih razloga (nedostatak novca za ulaganja, eutrofikacija jezera, propadanje ugostiteljskih objekata i kampa, nedostatak inicijative i

dr.), zapušteni prostor koji je u priličnoj mjeri devastiran te neiskorišten, no u posljednjih nekoliko godina ostvaren je određeni pomak u smislu njezine revitalizacije.

S ciljem davanja doprinosa što kvalitetnijem usmjeravanju budućeg razvoja Šoderice, a u sklopu diplomskog rada pod nazivom »Rekreacijsko vrednovanje ruralne okolice grada – primjer Šoderice«, na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, provedeno je istraživanje kako bi se utvrdila socio-demografska struktura posjetitelja Šoderice, njihovi motivi dolaska te vrste aktivnosti kojima se bave, kao i prostorno-vremenska obilježja njihovih rekreacijskih kretanja. Također, važno je bilo istražiti i stavove posjetitelja o rekreacijskoj atrakcijskoj osnovi i ponudi Šoderice, njezinoj rekreacijskoj funkciji te potencijalu.

METODOLOGIJA RADA

Istraživanje je provedeno metodom neposrednog anketiranja na prigodnom uzorku od 100 ispitanika starijih od 16 godina kojim su obuhvaćene osobe koje nemaju prijavljeno stalno mjesto prebivališta na Šoderici, već su bili njezini posjetitelji ili povremeni stanovnici (vikendaši) u razdoblju od 14. do 16. kolovoza 2015. godine (razdoblje bez organiziranih događaja na Šoderici, pogodnih vremenskih uvjeta). Linearna obrada prikupljenih statističkih podataka (utvrđivanje brojnosti frekvencija odgovora ispitanika), kao i njihova vizualizacija, napravljena je pomoću računalnog programa *Microsoft Office Excel 2007*.

SOCIO-DEMOGRAFSKA STRUKTURA POSJETITELJA

Broj, distribucija i struktura populacije od ključne su važnosti u proučavanju uzoraka u rekreaciji. Spol i dob su glavne demografske varijable koje utječu na predispozicije posjetitelja (Pigram i Jenkins, 1999).

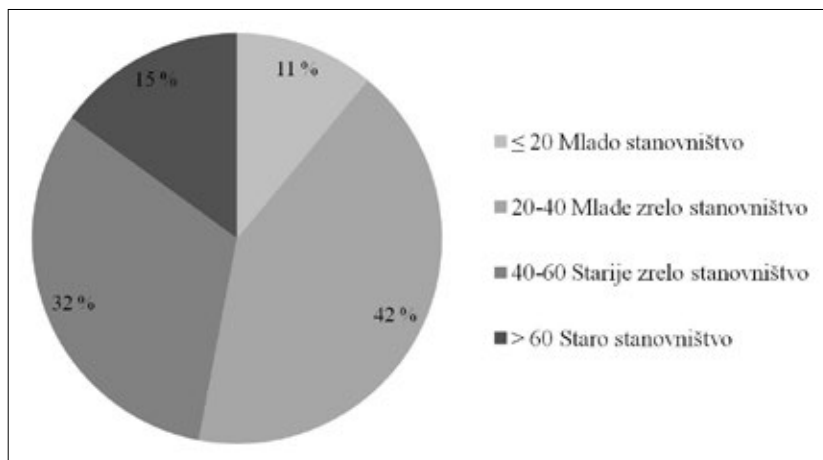
Spolna struktura ispitanika Šoderice temeljena na rezultatima anketnog istraživanja je podjednaka: muškarci su zastupljeni s 48 %, a žene s 52 %. Dobnu strukturu čini 11 % mlađih od 20 godina, 42 % onih od 20 do 40 godina, 32 % ispitanika u razredu od 40 do 60 godina, te 15 % starijih od 60 godina (sl. 1), dok prosječna dob ispitanika iznosi 40 godina i 8 mjeseci. Dakle, prevladava zrelo stanovništvo, no značajan je udio mlađeg stanovništva, odnosno mladog i mlađeg zrelog stanovništva.

S obzirom na to da je istraživački uzorak uključivao samo posjetitelje starije od 16 godina kao reprezentativne ispitanike, iz rezultata se ne mogu iščitati gotovo nikakve zakonitosti povezane s obiteljskom posjetom Šoderice. No, prilikom samog terenskog istraživanja, uočeno je da upravo ta kategorija čini značajan dio posjetitelja Šoderice. Dokolica¹ je jedan od najvažnijih faktora razvoja čvrstog, zdravog odnosa između partnera, te između roditelja i njihove djece. Zabriskie (2003; prema Shaw, 2001) navodi da roditelji konceptualiziraju obiteljsku rekreaciju kao »dokolicu sa svrhom« (*purposive leisure*), koja rezultira poboljšanjem komunikacije, većom povezanošću članova obitelji, poboljšanim dječjim razvojem i zdravljem te mogućnošću ugrađivanja moralnih vrijednosti.

Kao što je već rečeno, starija populacija je na Šoderici zastupljena s 15 %. Taj udio potvrđuje važnost udjela starijih i umirovljenih u ukupnoj populaciji, koji sa sve dužim životnim vijekom, poboljšanom zdravstvenom njegom, povećanjem slobodnog vremena i relativno većim financijskim mogućnostima, značajno sudjeluju u stvaranju potražnje u rekreaciji i turizmu (Pigram i Jenkins, 1999; Butler, 2003a). S druge strane, dokoličarske aktivnosti kod starije populacije stvaraju osjećaj slobode i korisnosti te omogućuju bijeg od dosade, odnosno socijalne izoliranosti i čestih predrasuda o njihovoj limitiranosti (Dionigi, 2003).

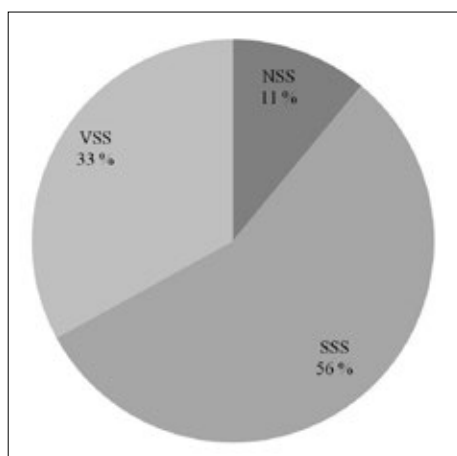
Stručna sprema, također, ima značajan utjecaj na ponašanje u rekreaciji. Stupanj obrazovanosti doprinosi znanju, osviještenosti te razvoju stavova i vrijednosnog sustava, što potpomaže stvaranju aspiracija, želja i potrebe za rekreacijom (Pigram i Jenkins, 1999).

¹ Dokolica je »dio slobodnog vremena koje preostaje nakon ispunjenja društvenih obveza, odnosno dio vremena koje je potpuno prepušteno čovjekovu vlastitom izboru i volji« (Vukonić i Čavlek, 2001: 72).

SI. 1: Dobna struktura ispitanika na Šoderici 2015. godine

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

SI. 2: Struktura ispitanika prema stručnoj spreml na Šoderici 2015. godine

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

U anketnom istraživanju (sl. 2), najviše je ispitanika sa srednjom stručnom spremom (56 %), no prilično je velik udio ispitanika s višom i visokom stručnom spremom (33 %). To je najvjerojatnije posljedica činjenice, koja je vidljiva kasnije u radu, da većinu ispitanika čini urbana populacija, koja u pravilu ima višu razinu obrazovanja. Obrazovaniji dio populacije (većinom visokoobrazovani, ali dijelom i oni srednje stručne spreml) uglavnom radi stresne i/ili »monotone« uredske poslove pa slobodno vrijeme koristi za promjenu okoliša (boravak u prirodi) i bijeg od užurbane svakodnevice (Avdibegović i dr., 2006). Također, s obzirom na to da u Hrvatskoj posljednjih desetljeća raste udio visokoobrazovanih, korelacija velikog udjela mlađeg zrelog stanovništva s priličnim udjelom visokoobrazovanih nije slučajna.

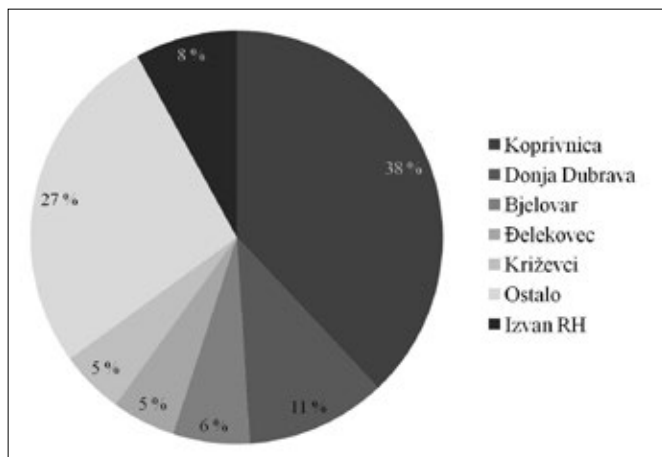
PROSTORNO-VREMENSKA OBILJEŽJA REKREACIJSKIH KRETANJA

Prema mjestu prebivališta (sl. 3), najviše je ispitanika iz Koprivnice (38 %) što je logično uzmemo li u obzir da to je najbliže veće populacijsko središte ovog područja. Slijede oni iz Donje Dubrave (11 %) i Bjelovara (6 %), dok su ispitanici iz Đelekovca i Križevaca zastupljeni s po 5 % u ukupnom broju ispitanika. Preostalih 35 % je iz ukupno 23 drugih naselja. Od tih 35 %, zanimljiv udio čine ispitanici s mjestom prebivališta izvan Hrvatske (8 %). To su uglavnom iseljeni hrvatski državljani s vikendicom na Šoderici ili gosti vikendaša.²

No, glavnina ispitanika je, zapravo, stanovništvo iz Koprivničko-križevačke županije, njih oko dvije trećine (67 %), i to (izuzev Križevaca) iz bliže okolice Koprivnice, te stanovništvo iz Donjeg Međimurja (15 %), i to naselja Donja Dubrava, Kotoriba, Donji Vidovec – dakle na udaljenosti do 20 kilometara.

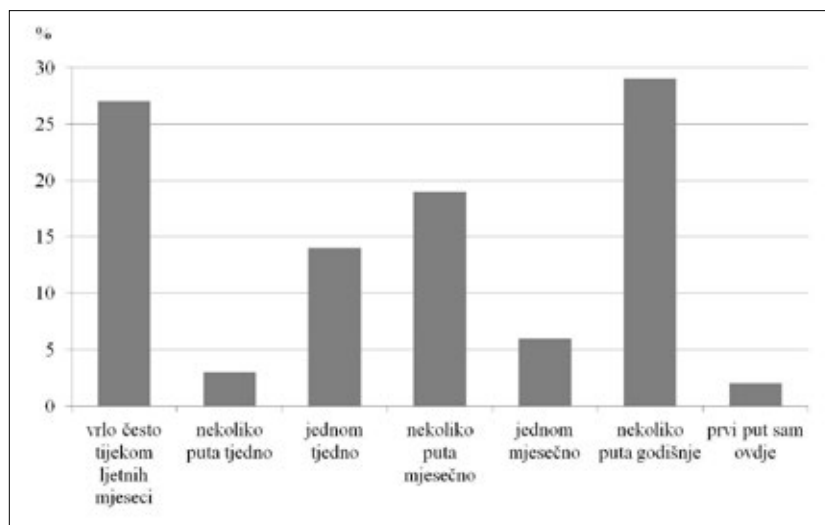
Struktura ispitanika prema tipu naselja koje su naveli kao mjesto prebivališta je sljedeća: 60 % ispitanika je iz urbanih naselja, dok je preostalih 40 % iz ruralnih sredina (tab. 1). Ovo potvrđuje već ranije spominjanu i obrazlaganu povezanost urbanog stanovništva s većom rekreacijskom aktivnošću.

² Mjesta prebivališta ispitanika koji žive izvan RH: Prag (Češka Republika), Berlin, Frankfurt, München, Nürnberg, Stuttgart (Njemačka), Nova Gorica (Slovenija), Lug (Srbija).

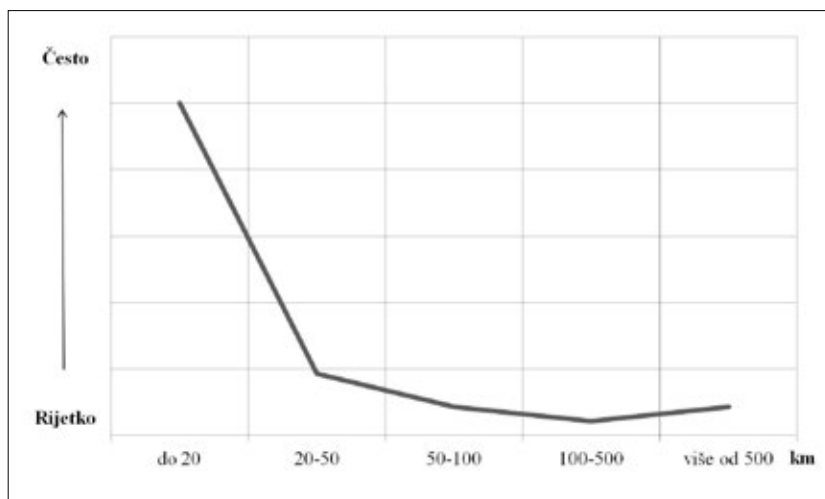
SI. 3: Udio ispitanika prema mjestu prebivališta 2015. godine

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

SI. 4: Udio ispitanika prema učestalosti dolaska 2015. godine

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

SI. 5: Učestalost dolaska na Šodericu prema udaljenosti od mjesta prebivališta 2015. godine

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

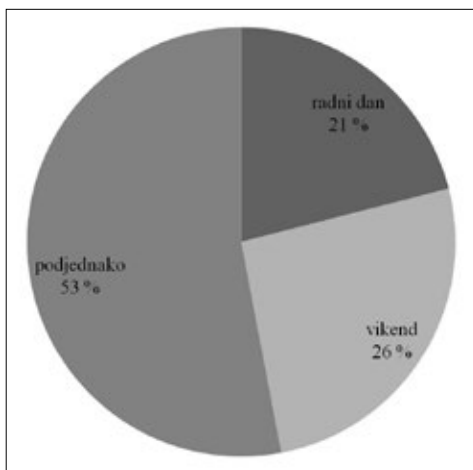
S obzirom na učestalost dolaska (sl. 4), većina ispitanika se može podijeliti na one koji na Šodericu dolaze nekoliko puta godišnje (29 %) te na one koji u ljetnim mjesecima češće borave na Šoderici (27 %). Udio od 19 % čine oni koji Šodericu posjećuju nekoliko puta mjesečno, a 14 % ih to čini jednom tjedno.

Tab. 1: Udio ispitanika prema tipu naselja

Urbano naselje	Udio (%)	Ruralno naselje	Udio (%)
Koprivnica	38	Donja Dubrava	11
Bjelovar	6	Đelekovec	5
Križevci	5	Torčec	4
Virovitica	2	Kunovec Breg	3
Varaždin	1	Donji Vidovec	2
Zagreb	1	Koprivnički Ivanec	2
Prag (Češka)	1	Kotoriba	2
Berlin (Njemačka)	1	Kutnjak	2
Frankfurt (Njemačka)	1	Peteranec	2
München (Njemačka)	1	Reka	2
Nürnberg (Njemačka)	1	Botovo	1
Stuttgart (Njemačka)	1	Imbriovec	1
Nova Gorica (Slovenija)	1	Miličani	1
		Subotica Podravska	1
		Lug (Srbija)	1
Ukupno	60		40

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

praznika i godišnjih odmora na promjene velika je zbog snažne želje društva da sa svojim obiteljima sudjeluje u rekreacijskim aktivnostima u razdoblju najpogodnijih vremenskih okolnosti (Butler, 2003b). Također, podjednaki dolazak radnim danom i vikendom potvrđuje relativno malen doseg rekreacijskih/vikendaških prostornih kretanja, odnosno već spominjano relativno malu udaljenost mjesta prebivališta od Šoderice kod većine ispitanika.

Sl. 6: Učestalost dolaska prema danu u tjednu

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

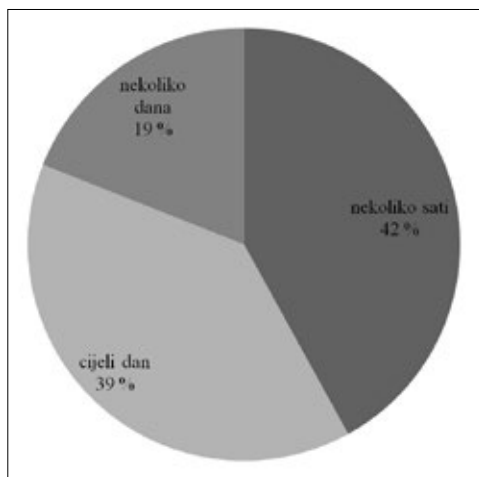
Korelacijom kategorija učestalosti dolaska prikazanih na slici 4, s udaljenošću Šoderice od mjesta prebivališta ispitanika, ponovo se potvrđuje teza da svoje rekreacijske potrebe na Šoderici češće zadovoljavaju oni koji žive na relativno maloj udaljenosti (sl. 5). Nešto veći broj ispitanika koji žive na najvećoj udaljenosti od Šoderice, može se objasniti argumentacijom da su to ispitanici koji žive izvan Republike Hrvatske, no koji većinu godišnjeg odmora provedu na Šoderici.

Nadalje, ispitanici na Šodericu najčešće dolaze podjednako radnim danom i vikendom (sl. 6), što je možda malo neobično s obzirom na vikendašku reputaciju Šoderice, no to je zapravo logično uzmemo li u obzir činjenicu da ih čak 88 % najčešće dolazi ljeti, u vrijeme školskih praznika³ i godišnjih odmora, kada slobodno vrijeme nije ograničeno samo na vikend. Otpornost školskih

Prema duljini zadržavanja na Šoderici (sl. 7), glavina ispitanika najčešće provede nekoliko sati (42 %) ili cijeli dan (39 %), što se također može povezati s činjenicom da većina ispitanika živi u relativnoj blizini, pa nemaju potrebu ostvarivanja noćenja na Šoderici. Za razliku od njih, 19 % ispitanika na Šoderici najčešće provede nekoliko dana. To su oni koji imaju mogućnost ostvarivanja noćenja (npr. jer posjeduju vikendicu) ili pak posjetitelji iz udaljenijih krajeva kojima jednodnevni boravak na Šoderici nije isplativ.

Na pitanje: »Jeste li ikad prenoćili na Šoderici?«, 35 % ispitanika je dalo negativan odgovor, dok je od preostalih 65 % većina prenoćila u vlastitoj (28 %) ili u vikendici prijatelja/poznanika/rodbine (15 %). Udio od 20 % je koristio mogućnost kampiranja na Šoderici, a 2 % ispitanika je koristilo usluge sindikalnih odmarališta.

³ Izvorno, školske su obveze mirovale tijekom ljeta kako bi učenici mogli, u vremenima kada je poljoprivreda zapošljavala većinu stanovništva, sudjelovati u poljoprivrednim poslovima. Ta ljetna stanka se otada ukorijenila u zakonodavstvu, ali i praksi, unatoč činjenici da u zapadnim zemljama dodatna radna snaga u poljoprivredi nije potrebna već gotovo cijelo stoljeće (Butler, 2003b).

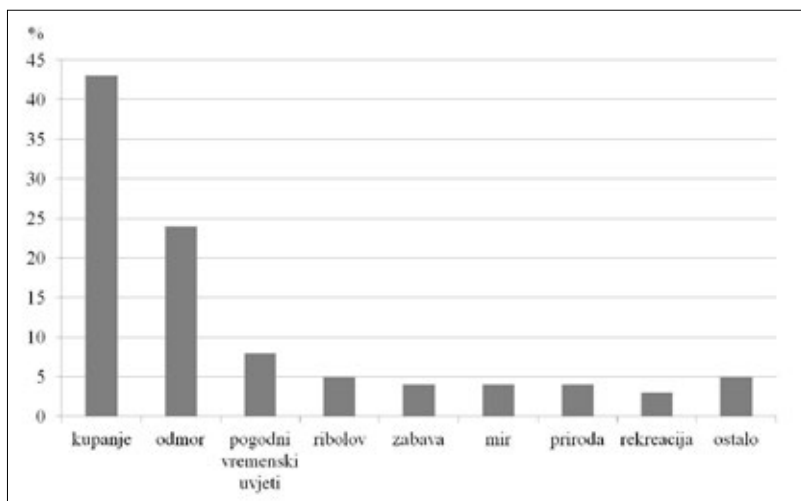
SI. 7: Udio ispitanika prema duljini zadržavanja na Šoderici 2015. godine

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

Vrlo visok postotak ispitanika koji najčešće na Šodericu dolazi osobnim automobilom (90 %) može se objasniti općeprihvaćenim obrascima ponašanja i relativno niskom sviješću o negativnim efektima korištenja motor-nih vozila na prirodu (Avdibegović i dr., 2006). Udio od samo 10 % ispitanika koji na Šodericu najčešće dolazi biciklom, ukazuje na to da su, za mnoge europske zemlje⁴ tipični oblici rekreacije, simbolično zastupljeni u našim područjima. No, jednim dijelom je ta prevlast korištenja osobnih automobila kao glavnog prijevoznog sredstva logična, jer je traženje užitka, doživljaja i neovisnosti u slobodno vrijeme usko povezano, ako ne i uvjetovano mobilnošću, odnosno posjedovanjem motor-nog vozila, u čijem je izostanku područje mogućih rekreacijskih aktivnosti ozbiljno limitirano (Pigram i Jenkins, 1999; Müller, 2004, prema Lüking i Meyrat-Schlee, 1994).

MOTIVI I OBILJEŽJA REKREACIJSKIH AKTIVNOSTI

Motivacija u kontekstu dokoličarskih aktivnosti, ali i općenito, je krajnje subjektivna tema. Pigram (2003a; prema Iso-Ahola, 1980) navodi da je dokoličarsko ponašanje uglavnom motivirano intrinzičnim faktorima povezanim sa samoizražavanjem, kompetentnošću i zadovoljstvom što zapravo odražava slobodu izbora. Isto tako, vjeruje da je stvaranje odluke za bavljenje određenom dokoličarskom aktivnošću potaknuto dvama faktorima. Prvi je postojanje određenog oblika rastrojenosti (*anomie*), odnosno potrebe za bijegom od dosade, beznačajnih situacija i okruženja, što se može manifestirati kao motivacija za potragom privremenog predaha u okolišima koji su pod manjim utjecajem takvih karakteristika. Drugi je povećanje ega (*ego-enhancement*), odnosno želja za osjećajem prepoznatljivosti, superiornosti ili stvaranja zavisti, kao rezultat poduzimanja određene dokoličarske aktivnosti (Pigram,

SI. 8: Glavni motivi dolaska na Šodericu 2015. godine

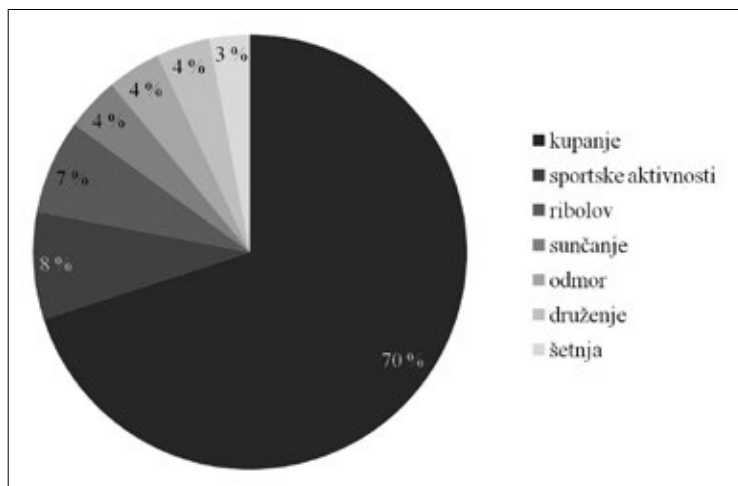
Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

2003a; prema Dann, 1981). U skladu s time, dokoličarske aktivnosti poprimaju određen oblik bijega.⁵ Isto tako, kao mogući oblici motivacije navode se rekuperacija i regeneracija, socijalna integracija, komunikacija, širenje spoznaja, sloboda i drugo (Pigram, 2003a; prema Krippendorf 1987).

Što se tiče motivacije dolaska na Šodericu, izvori govore da mnogi dolaze kako bi se zabavili, odmorili, promijenili okolinu, opustili se, sunčali i kupali

⁴ Podaci istraživanja provedeni u Švicarskoj pokazuju da 53 % posjetitelja u prirodna područja dolazi pješice, 8 % biciklom, 5 % javnim prijevozom a samo 34 % vlastitim automobilom (Avdibegović i dr., 2006).

⁵ U teoriji, posjetitelj u mjestu prebivališta ne ostavlja samo ono uobičajeno, nego i stres koji može biti povezan s poslom ili domom (Ryan, 2003a; Ghorbani i dr., 2012; prema Iso-Ahola, 1989).

Sl. 9: Glavne aktivnosti na Šoderici 2015. godine

Izvor: anektno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

dolazi ljeti, kada su vremenski uvjeti pogodniji za bavljenje takvim aktivnostima, kao i trendovima koji posjetitelje usmjeravaju prema većoj fizičkoj aktivnosti i zdravlju (Bell, 2005).

Odmor čini 24 % ukupnog broja odgovora, a njegova funkcija počiva na razlikama između atraktivnosti gradskog krajolika (iz kojeg dolazi većina ispitanika) i Šoderice kao jezerskog odredišta. Zabava kao glavni motiv dolaska na Šodericu je zastupljena s 4 %, a temelji se uglavnom na društvenim aktivnostima, odnosno žudnji za društvenom pripadnosti, koja se može manifestirati aktivnostima poput sudjelovanja na festivalima, sportskim aktivnostima i drugo (Wheeler, 2003; Bell, 2005). Također 4 % ispitanika, kao glavni motiv dolaska navodi prirodu. Boravak u prirodnom okruženju tumači se sve većom potrebom povratka prirodi te promjene uobičajenog okruženja i svakodnevice (Pigram, 2003b; Bell, 2005).

Kao glavne aktivnosti kojima se posjetitelji bave na Šoderici, 70 % ispitanika je istaknulo kupanje (sl. 9). Takav je rezultat bio očekivan uzevši u obzir činjenicu da je ovu aktivnost većina ispitanika navela i kao glavni motiv dolaska na Šodericu. Slijede ostale sportske aktivnosti (biciklizam, odbojka, košarka, badminton), koje zajedno s ribolovom čine (15 %). Upravo su to aktivnosti koje se u istraživanjima često povezuju s rekreacijom na jezerima.⁶ Preostali udio čine aktivnosti poput sunčanja, druženja, odmora i šetnje.

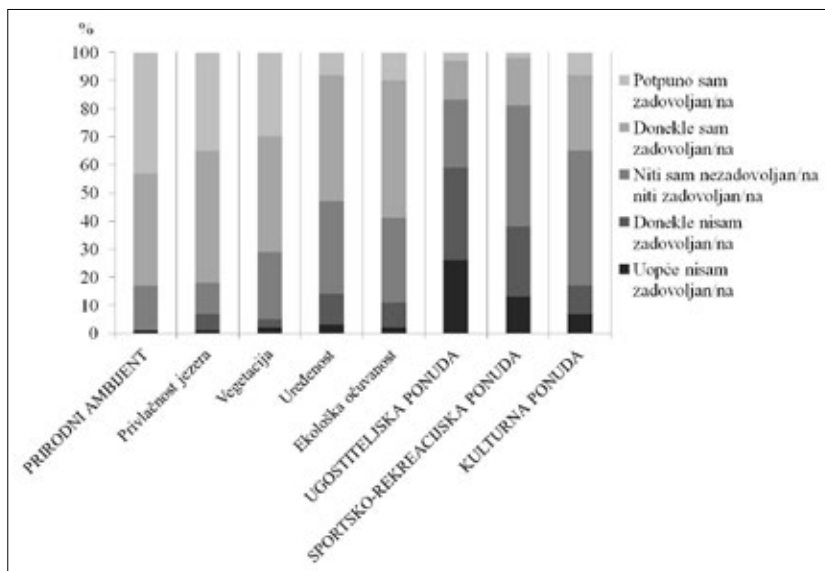
STAVOVI POSJETITELJA ŠODERICE

Zadovoljstvo atrakcijskom osnovom je neka vrsta emocionalnog rezultata koji stvara svaki posjetitelj uspoređujući stvarno stanje određene destinacije sa svojim željama i potrebama. U kontekstu rekreacije i turizma, to uključuje ocjenjivanje fizičkog okruženja, socijalne interakcije, kvalitetu usluga i drugih elemenata (Ryan, 2003b).

Što se tiče zadovoljstva rekreacijskom atrakcijskom osnovom Šoderice (sl. 10), ispitanici su najzadovoljniji prirodnim ambijentom u cjelini – 43 % ispitanika *u potpunosti je zadovoljno*, a 40 % je *donekle zadovoljno*. Takvi rezultati se poklapaju s istraživanjima koja potvrđuju da posjetitelji najviši prioritet daju krajoliku kao elementu prirode. Krajolik je najpristupačniji objekt percepcije u prirodi, pa je u skladu s time i njegovo rangiranje najčešće visoko (Müller, 2004).

Ispitanici su, također, izrazili zadovoljstvo i pojedinim sastavnicama prirodnog ambijenta: privlačnošću jezera *potpuno ili donekle je zadovoljno* 82 %, vegetacijom 71 %, ekološkom očuvanošću 59 %,

⁶ Npr. Hall i Härkönen (2006; prema Fadali i Shaw 1998) navode ribolov kao jednu od najznačajnijih rekreacijskih aktivnosti na jezerima.

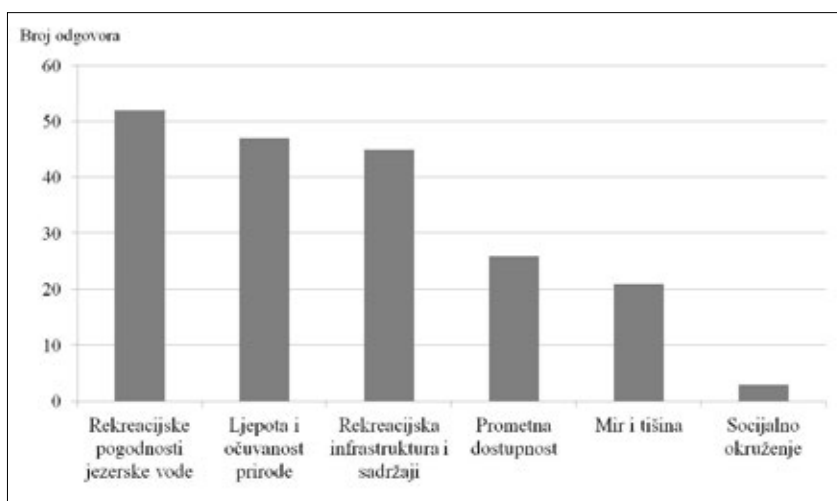

SI. 10: Stupanj zadovoljstva rekreacijskom atrakcijskom osnovom i ponudom Šoderice 2015. godine

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

a uređenošću 53 %. Ugostiteljska te sportsko-rekreacijska ponuda su, pak, elementi atrakcijske osnove koji ne zadovoljavaju želje i potrebe ispitanika. Pritom, ugostiteljskom ponudom *uopće nije zadovoljno* 26 %, a *donekle nije zadovoljno* 33 %, dok kod sportsko-rekreacijske ponude ti udjeli čine 13 % (*uopće nisam zadovoljan/na*), odnosno 25 % (*donekle nisam zadovoljan/na*). Kulturna ponuda je, uslijed poboljšanja ponude u proteklih nekoliko godina, većinu ispitanika (48 % dalo je odgovor *niti sam zadovoljan/na niti nezadovoljan/na*) ostavila indiferentnima, odnosno svjesnima da postoji prostor za napredak u tom segmentu.

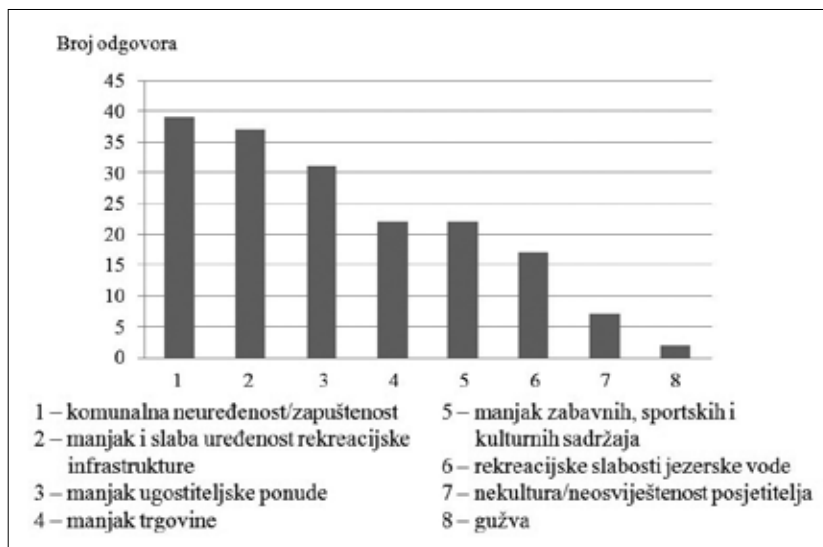
Kao glavne prednosti Šoderice (sl. 11) ispitanici su naveli rekreacijske pogodnosti jezerske vode (prije svega njezinu toplinu, ekološku očuvanost te mogućnost kupanja i ribolova), te ljepotu i očuvanost prirode. Također, zahvaljujući određenim aktivnostima uređenja Šoderice u posljednjih godinu-dvije, ispitanici kao prednost navode i određene dijelove rekreacijske infrastrukture i sadržaja (uređenost plaže, tereni za odbojku na pijesku i dr.). Solidno su zastupljeni i prometna dostupnost, koju su ispitanici najčešće određivali blizinom Koprivnice i povoljnom lokacijom⁷ te mir i tišina, kao počesto ključne odrednice odmora.

SI. 11: Glavne prednosti Šoderice 2015. godine

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

⁷ Geografski položaj kao prednost Šoderice pomalo romantičarski opisuje odgovor: »Položaj našega Podravskeg mora između Drave i Bilogore«.

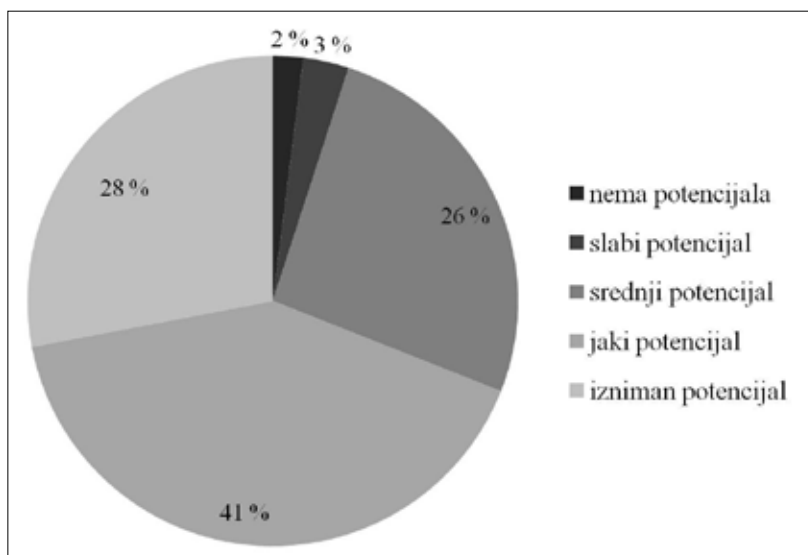

Sl. 12: Glavni nedostaci Šoderice 2015. godine

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

Kao glavne nedostatke Šoderice (sl. 12) ispitanici su najčešće navodili komunalnu neuređenost, odnosno zapuštenost prostora tijekom duljeg razdoblja (tu se uglavnom spominju neuređenost prostora, nedostatak brige te loša infrastruktura, ali i drugi nedostaci poput pojave pasa lotalica i nedovoljnog pridavanja pozornosti velikom broju komaraca). Slijedi manjak i slaba uređenost rekreacijske infrastrukture gdje ispitanici uglavnom spominju nedovoljnu uređenost i opremljenost plaža, odnosno predlažu sadržaje koji bi povećali njihovu funkcionalnost (npr. nedostatak WC-a, tuševa, suncobrana, klupa, koševa za smeće, ali i skakaonica, tobogana itd.), a kao nedostatak navode i nepostojanje hotela i osnovnih kamping usluga. Također, kao bitan nedostatak ispitanici navode i manjak ugostiteljske ponude, zatim trgovine s duljim radnim vremenom i većim asortimanom, ali i manjak zabavnih, sportskih i kulturnih sadržaja (s naglaskom na njihovu usmjerenost prema određenim starosnim skupinama). Pod rekreacijske slabosti jezerske vode uglavnom se navodi mulj kao negativni faktor, a vjerojatnosti pojave konfliktnih situacija među posjetiteljima doprinose neodgovornost, nekultura i neosviještenost određenog dijela posjetitelja Šoderice.

No, usprkos mnogobrojnim i raznovrsnim nedostacima, većina ispitanika (sl. 13) smatra da Šoderica ima velik potencijal za jači razvoj kao rekreacijsko područje (41 % *jaki potencijal*, 28 % *izniman potencijal*), što naglašava važnost potencijalnih atrakcija u sklopu cjelokupne atrakcijske osnove Šoderice.

Sl. 13: Procjena potencijala Šoderice

Izvor: anketno istraživanje (14. – 16.8.2015.)

ZAKLJUČAK

Na temelju provedenoga istraživanja moguće je izdvojiti nekoliko skupina zaključaka o kojima bi valjalo voditi računa pri planiranju budućih rekreacijskih aktivnosti na Šoderici.

Posjetitelji Šoderice pretežito su stanovnici gradskih naselja. To potvrđuje prevladavajući udio ispitanika kojima je mjesto prebivališta gradsko naselje, i to Koprivnica kao najbliže veće populacijsko središte ovog područja, Bjelovar čiji stanovnici održavaju vikendašku tradiciju na Šoderici, te ostala veća gradska središta ovog dijela Hrvatske (Križevci, Varaždin, Virovitica). Gradsko stanovništvo zbog načina života traži fizionomsko-funkcionalni antipod primarnog mjesta stanovanja – prirodni okoliš kao suprotnost izgrađenom i rekreacijske aktivnosti kao suprotnost svakodnevnim radnim obvezama.

Ljeto je razdoblje u kojem je Šoderica »najživlja«. Veća posjećenost Šoderice u toplijem dijelu godine objašnjava se već ukorijenjenom pojavom godišnjih odmora u razdoblju povoljnijih, odnosno stabilnijih klimatskih uvjeta. Također, područja uz jezera ljeti su ugodnija zbog smanjene vrućine, što omogućuje bavljenje gotovo svim oblicima rekreacijskih aktivnosti na otvorenom.

Različite potrebe i aktivnosti posjetitelja Šoderice uvjetuju različitu namjenu tog prostora. Zato se ona mora prostorno ili vremenski zonirati, što znači da se različite namjene trebaju ili fizički odijeliti ili vremenski ograničiti. Dakle, potrebno je jasno odrediti način na koji se pojedine aktivnosti mogu odvijati, a da ne smetaju jedna drugoj ili smetaju minimalno. Stoga je potrebno što prije donijeti plan prostornog uređenja kompleksa Šoderice kojim će se objediniti sve djelatnosti i projektirati budući razvoj.

Šoderica ima velik potencijal, koji se može ostvariti, za početak, ispravljanjem ili barem ublažavanjem nedostataka navedenih u rezultatima ovog istraživanja. Pri tome je potrebno postojeću opremljenost plaža dovesti na višu razinu, odnosno nadopuniti tuševima, svlačionicama, izvorima pitke vode, kantama za smeće i javnim WC-ima te osigurati čistoću i veći higijenski standard plažnog područja. Nadalje, potrebno je poraditi na infrastrukturnom uređenju – izgraditi odgovarajući kanalizacijski sustav, urediti pristupne ceste, parkirališta i drugo. Ugostiteljska ponuda i trgovina zahtijevaju ozbiljne kvantitativne i kvalitativne promjene, a velike mogućnosti za napredak postoje i u segmentu dodatnih sadržaja. Zbog iskonske potrebe rekreativaca za igrom i sportom potrebno je stvoriti odgovarajuće uvjete za sadržajan aktivan odmor, i to putem sportsko-rekreacijskih programa poput iznajmljivanja različitih sadržaja, korištenja sportskih objekata i opreme, škola učenja raznih sportskih vještina, sportsko-zabavnih atrakcija i slično. Također, organizacija manifestacija različitih tipova pokazala se dobrom metodom privlačenja posjetitelja pa s tom praksom treba nastaviti, dakako u povećanom obujmu.

Dakle, budući razvoj Šoderice kao rekreacijskog odredišta mora se temeljiti na multidisciplinarnom upravljačkom pristupu koji će integrirati sve važne aspekte i funkcije rekreacijske djelatnosti, koristeći pritom prednosti Šoderice te ublažujući njezine nedostatke.

LITERATURA

1. Avdibegović, M., Vuletić, D., Krilašević, E. (2006): Karakteristike posjetitelja i razlozi posjeta šumskim područjima u Kantonu Sarajevo, Radovi (Hrvatski šumarski institut), 65-72
2. Bell, S. (2005): Šumska rekreacija – nove mogućnosti i izazovi za šumske rukovoditelje, Radovi (Hrvatski šumarski institut), 149-154
3. Butler, R. (2003a): Retirement; u: Encyclopedia of Leisure and Outdoor Recreation (ur: Jenkins, J., Pigram, J.), Routledge, New York, 435-436
4. Butler, R. (2003b): Seasonality; u: Encyclopedia of Leisure and Outdoor Recreation (ur: Jenkins, J., Pigram, J.), Routledge, New York, 447-448
5. Dionigi, R. (2003): Older adults; u: Encyclopedia of Leisure and Outdoor Recreation (ur: Jenkins, J., Pigram, J.), Routledge, New York, 343-346
6. Ghorbani, R., Ebrahimpour, A., Noshad, S. (2012): Motivational modeling in developing of urban fringe recreational places an approach for improving the quality of life – case study: recreational place of Oun-Ebn-Ali, Tabriz, Iran, Procedia Environmental Sciences 13, 297-306
7. Hall, M., Härkönen, T. (2006): Lake tourism – An introduction to lacustrine tourism systems; u: Lake Tourism (ur: Hall, M., Härkönen, T.), Channel View Publications, Clevedon, 3-26
8. Müller, H. (2004): Turizam i ekologija, Masmedia, Zagreb

9. Pigram, J. (2003a): Motivation; u: Encyclopedia of Leisure and Outdoor Recreation (ur: Jenkins, J., Pigram, J.), Routledge, New York, 310-313
10. Pigram, J. (2003b): Nature; u: Encyclopedia of Leisure and Outdoor Recreation (ur: Jenkins, J., Pigram, J.), Routledge, New York, 325-328
11. Pigram, J., Jenkins, J. (1999): Outdoor Recreation Management, Routledge, London
12. Ryan, C. (2003a): Escape; u: Encyclopedia of Leisure and Outdoor Recreation (ur: Jenkins, J., Pigram, J.), Routledge, New York, 154-155
13. Ryan, C. (2003b): Satisfaction; u: Encyclopedia of Leisure and Outdoor Recreation (ur: Jenkins, J., Pigram, J.), Routledge, New York, 443-445
14. Šafarek, G. (2014): Šoderica – podravsko more, Stanek, Varaždin
15. Vukonić, B., Čavlek, N. (2001): Rječnik turizma, Masmedia, Zagreb
16. Wheeler, B. (2003): Entertainment; u: Encyclopedia of Leisure and Outdoor Recreation (ur: Jenkins, J., Pigram, J.), Routledge, New York, 145-146
17. Zabriskie, R. (2003): Family; u: Encyclopedia of Leisure and Outdoor Recreation (ur: Jenkins, J., Pigram, J.), Routledge, New York, 173-174

IZVORI

1. Glas Podravine 1995, broj 30, stranica 9
2. Glas Podravine 1996, broj 24, stranica 10

SUMMARY

Šoderica, lakeside recreational destination in the vicinity of Koprivnica, and structure, characteristics and attitudes of its visitors, are the main subject of this research. With the purpose of contributing to a better guidance for future development of Šoderica, a field study was conducted to determine the socio-demographic structure of visitors, their motives and activities engaged, space-time features of their recreational mobility and their attitudes regarding recreational attraction base and offer, as well as the recreational potential of Šoderica. The survey has been conducted by the method of convenience sampling and altogether 100 visitors have been surveyed, which included those who are not permanent residents of Šoderica. Most respondents are part of adult population, have secondary education and urban settlement is place of their permanent residence. Respondents usually visit Šoderica several times a year or often during the summer months, both on weekdays and weekends, and most often spend a few hours or all day on Šoderica. Swimming and relaxation are the main motives of arrival, while sports and recreational activities are the main activities engaged. Respondents were most satisfied with the natural environment as a whole, as well as its components, but expressed dissatisfaction with the hospitality facilities and sports and recreational facilities. The main advantage of Šoderica are benefits of the lake. The biggest disadvantage is neglect of space for a prolonged period. Šoderica has great potential, and its future development must be based on a multidisciplinary management approach which will integrate all the important aspects and features of recreational activities, using the advantages and redeeming its disadvantages.